

แนวคิดการทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน*

STRATEGIES FOR COLLABORATION IN SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL MANAGEMENT

ไพรัช ทับทิม

Phairas Tubtim

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

E-mail: phairask@gmail.com

บทคัดย่อ

สิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญควบคู่ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรม แต่จะต้องมีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ภาคอุตสาหกรรมนับเป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ที่นำความมั่งคั่ง ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแต่ละประเทศ และยังเป็นปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน การพัฒนาที่ยั่งยืนหมายถึง การพัฒนาที่คำนึงถึงความเสี่ยงของสิ่งแวดล้อม มีการป้องกันปัญหาที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม หรือหากเกิดความเสียหายจะต้องน้อยที่สุด การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องสมดุลกับสิ่งแวดล้อมจะต้องดำเนินการใน รูปแบบที่มีการบำรุงรักษา เพื่อให้กลับคืนสู่สภาพปกติหรือใกล้เคียงของเดิม ซึ่งมีองค์ประกอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ 1) อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ 2) มีการพัฒนาระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่ดีอย่างต่อเนื่อง 3) มีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน เช่น อยู่ดี กินดี มีอากาศดี ปราศจากมลพิษ การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมที่ดีต้องควบคู่กับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนจึงจะเป็นการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการสร้างจิตสำนึกและค่านิยม พัฒนา พื้นฟู อนุรักษ์ เพื่อสร้างความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานทุกภาคส่วน เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันทำงานในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนจะต้องทำงานร่วมกันในการกำหนดมาตรการดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่เกิดจากภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นกรอบของการพัฒนาการทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การทำงานร่วมกัน, การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน, การพัฒนาอย่างยั่งยืน

* Received 5 September 2020; Revised 15 November 2020; Accepted 30 November 2020

Abstract

Environmental problem is a serious issue which has a significant and global concerned parallel with the development of the industry. There must be effective environmental management system. In terms of the industry sector, there is an economic structure that brings prosperity and an abundance of natural resources to each country. Similarly, the environment is also an essential factor for national sustainable development. Sustainable development means the development which takes into account to preserve the damage to the environment, such as preventing environmental problems or making it at minimal level. Sustainable development must be balanced with the environment which is in the process of a manner of being maintained in order to return to normal or close to the original. Sustainable development has three elements which are 1) conserving biodiversity, 2) developing a path for industrial economy's system consistency, and 3) building a quality of life such as well - being, good food, a good environment without pollution. Environmentally friendly industrial development must be developed parallel with the sustainable environmental administration which efficiently responses to the industrial economy, changing system with the goal of increasing environmentally friendly industries. Likewise, there is the creation of consciousness and values in development, restoration and conservation in order to raise awareness of environmental protection and promote collaboration between all departments. Therefore, all departments should be involved in sustainable environmental management and must work together to formulate measures to maintain the quality and control of pollution caused by industrial sectors. Because industrial pollution can seriously affect people's lives, hence a framework for developing cooperation in sustainable environmental management is highly recommended.

Keywords: Collaboration, Sustainable Environmental Management, Sustainable Development

บทนำ

นับตั้งแต่มีการสำรวจจุดเจาะพบก๊าซธรรมชาติในหลุมสำรวจกลางอ่าวไทย เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2516 ของบริษัท ยูโนแคล จำกัด ชื่อว่า “เอราวัณ” ซึ่งสามารถพัฒนาขึ้นมาใช้

ประโยชน์ได้ ทำให้ภาครัฐมีแนวคิดที่จะพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจ เพื่อหวังที่จะดึงดูดเม็ดเงินมหาศาลจากทั้งในและต่างประเทศ (บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน), 2562) เป็นโครงการนำร่องที่คาดว่าจะพาประเทศไทยก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม โดยภาคตะวันออกถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่หลักของการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม เพราะมีความเหมาะสมหลายประการ เช่น มีพื้นที่ที่อยู่ไม่ไกลจากเมืองหลวงของประเทศ สามารถเชื่อมต่อกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นแหล่งแรงงาน และวัตถุดิบ รวมไปถึงการติดกับอ่าวไทย ซึ่งเป็นช่องทางเข้าออกสำคัญในการขนส่งสินค้าทางทะเล สามารถติดต่อขนส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศโดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพมหานคร เป็นการลดค่าใช้จ่าย จึงทำให้ภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในเรื่องของความเหมาะสมที่จะพัฒนาอุตสาหกรรม เช่น โรงแยกก๊าซธรรมชาติ กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โรงผลิตไฟฟ้า โรงงานถลุงเหล็ก และอุตสาหกรรมหนักต่าง ๆ ทำให้นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศมาสร้างโรงงานในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมจำนวนมาก (สาวิตรี โพธิวิหค และสมเจตน์ เตรศุภ, 2526) แต่อุตสาหกรรมก็เป็นต้นเหตุของการก่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ โดยส่งผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง รวมถึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ จึงมักเห็นการคัดค้าน ร้องเรียนของประชาชนถึงผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษต่าง ๆ ที่ถูกปล่อยออกมาจากภาคอุตสาหกรรม ทั้งที่มีกฎหมายคุ้มครองอยู่หลายฉบับ รวมถึงการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือการทำ EIA เพราะความล้มเหลวในระบบการตรวจสอบจากภาครัฐ หรือความไม่รับผิดชอบของผู้ประกอบการ จึงทำให้สร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา ภาครัฐจะต้องรีบดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งที่ผ่านมาภาครัฐยังไม่มีกระบวนการแก้ไขปัญหาสีเขียวอย่างจริงจัง และหากดำเนินการแก้ไขปัญหาสีเขียวในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งอย่างจริงจังจนเกิดผลสำเร็จ ก็จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อื่นด้วย การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะพื้นที่ที่เรียกว่า “นิคมอุตสาหกรรม” จะมีหน่วยงานภาครัฐที่ได้มอบหมายให้กำกับ ดูแล บริหารจัดการปัญหาต่าง ๆ รวมถึงปัญหาสีเขียว ประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงสาธารณสุข กรมชลประทาน กรมการจัดการน้ำ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานในพื้นที่นั้น ๆ แต่กระบวนการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของหน่วยงานภาครัฐ มักจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจที่หน่วยงานได้รับมอบหมายเท่านั้น ยังไม่ค่อยมีการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่น ๆ มากนัก เนื่องจากถูกจำกัดด้วยงบประมาณ เครื่องมือและอุปกรณ์เฉพาะทาง ที่มีความแตกต่างของแต่ละหน่วยงาน จึงทำให้ไม่เกิด กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ แต่ปัญหาสีเขียวเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้

ด้วยเพียงลำพังหน่วยงานเดียว หรือคนเดียว จำเป็นที่ทุกภาคส่วน ทุกหน่วยงานจะต้องร่วมมือกันเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมเมื่อเกิดขึ้นแล้วทุกคนย่อมเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559), 2554)

ดังนั้น การทำงานร่วมกันจะเป็นแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยภาครัฐจะต้องให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมวางแผน ตัดสินใจและดำเนินงานร่วมกัน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อ นำไปสู่การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมที่สมดุล มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี และยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

แนวคิดการทำงานร่วมกัน (Collaboration)

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงทุกประเทศต่างก็เร่งพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยเน้นที่การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก ผลจากภาคอุตสาหกรรมทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ตามนโยบายภาครัฐ ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาของภาคอุตสาหกรรมก็ต้องดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จำเป็นที่จะต้องหามาตรการแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนคือ การทำงานร่วมกัน เป็นกระบวนการอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายการทำงานร่วมกัน ดังนี้

ศรัณยพงศ์ เทียงธรรม ได้ให้ความหมายของ การทำงานร่วมกัน (Collaboration) หมายถึง การทำงาน ร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (ศรัณยพงศ์ เทียงธรรม, 2554)

Sounder, W. E. ได้ศึกษาถึงประเภทของการทำงานร่วมกัน จำแนกออกได้เป็นอีก 3 ประเภท คือ 1) ประเภทการทำงานร่วมกันแบบไม่เป็นทางการ เป็นการทำงานที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มเล็ก ๆ ไม่ต้องมีพันธะสัญญา เป็นการรวมตัวกันเพื่อประชุมสัมมนา เพื่อให้การทำงานร่วมกันให้คำปรึกษาหารือระหว่างกลุ่มหรือการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารในเครือข่ายที่มีความสนใจร่วมกัน 2) ประเภทการทำงานร่วมกันแบบกึ่งทางการ เป็นการทำงานที่มีการแบ่งปันทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มค่อนข้างมีแบบแผน เช่น การขอข้อมูลในบางเรื่องแล้วนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน 3) ประเภทการทำงานร่วมกันแบบเป็นทางการ เป็นการทำงานที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มบุคคล องค์กรหนึ่ง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานอย่างมีแบบแผน โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน มีการจัดตั้งองค์กร หน่วยงานขึ้นมาดูแลด้านการดำเนินงาน เช่น การทำสัญญาข้อตกลงเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างองค์กร (MOU) (Sounder, W. E., 1993)

ดังนั้น การทำงานร่วมกันหมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลหรือองค์กรตั้งแต่ 2 บุคคลขึ้นไป โดยมีการสร้างความเข้าใจ ร่วมกำหนดหลักการ ข้อตกลง วางแผนการทำ

กิจกรรม และการประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยเฉพาะการจัดการสิ่งแวดล้อม จำเป็นที่จะต้องทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วนในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ กำหนดแผนงานโครงการ และร่วมดำเนินงานโดยมีกรอบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้การทำงานร่วมกันการจัดการสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพและยั่งยืนประสบผลสำเร็จอย่างแน่นอน

แนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance)

การมีส่วนร่วมของประชาชนปัจจุบันเป็นเรื่องสำคัญ เพราะระบบราชการมีหน้าที่ต้องบริการและตอบสนอง ความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นบทบาทและหน้าที่ของระบบราชการในการบริการประชาชน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการภาครัฐ เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ให้ความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารราชการที่นำผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ และประเมินผล โดยมีการจัดระบบงานหรือวิธีการทำงาน การจัดโครงสร้างและการสร้างวัฒนธรรม การทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เอื้อการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ในฐานะหน่วยราชการที่มีหน้าที่หลักในการส่งเสริม สนับสนุนการขับเคลื่อนระบบราชการเพื่อนำไปสู่ประโยชน์สุขของประชาชน จึงได้นำแนวคิดของการบริหารยุทธศาสตร์ (Strategic Management) ซึ่งถือเป็นหลักการบริหารที่จะช่วยทำให้องค์กรมีการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน มีแนวทางปฏิบัติเพื่อที่จะนำไปสู่ทิศทางที่ต้องการ รวมทั้งมีการติดตาม ประเมินผลที่ชัดเจน ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ปรับรูปแบบการบริหารราชการให้มีรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยปรับรูปแบบการบริหารงานให้มีลักษณะการบริหารงานเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นวิถีทางการบริหารราชการที่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมที่จะนำไปสู่ ผลลัพธ์อันพึงประสงค์ คือ ความพึงพอใจของประชาชนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้อง

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ หลายมิติ ตั้งแต่การเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการบริหารในโรงเรียนของรัฐ เป็นจราจรอาสาสมัคร การเข้าไปช่วยภาครัฐในระดับท้องถิ่นไม่ว่าการเข้าไปเป็นผู้สมัครหรือไปร่วมลงคะแนน เช่น การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จนถึงการเมืองระดับชาติ การมีส่วนร่วมของการ

บริหารราชการแผ่นดิน เกิดขึ้นมาตั้งแต่ในสมัยรัชการที่ 5 ที่ทรงปฏิรูปการปกครองให้มีกำนัน มีเขตสุขาภิบาล ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และเมื่อมีจุดเปลี่ยนที่สำคัญในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ในเรื่องธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือที่เรียกว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543 และในปี พ.ศ. 2550 แนวคิดแบบ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมได้เข้ามามีความสำคัญในการบริหารปกครองของประเทศไทย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ได้กำหนดหลักสำคัญในการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการบริหารปกครองประเทศให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนและผลักดันให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม เกิดการแสวงหา ความร่วมมือและสร้างเครือข่าย กับฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 4 ยุค คือ

1. ยุคปฏิรูปการปกครอง พ.ศ. 2475 เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการปกครอง มีผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดินนำไปสู่การปฏิรูประบบราชการ โดยการบริหารราชการเน้นที่ กฎ ระเบียบ มีการสั่งการจากส่วนกลางไม่ว่าจะเป็น การวางแผน นโยบาย หรืองบประมาณ

2. ยุคการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2523 การบริหารภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยให้ความสำคัญกับการทำงานที่เน้นผลสัมฤทธิ์ การวัดผลงาน การลด การควบคุมและให้อิสระในการบริหาร รวมทั้งหลักการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยบทบาทของ ภาครัฐมีหน้าที่กำกับดูแลที่มีหลักจริยธรรมในการบริหารจัดการ ในยุคนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีมากขึ้น

3. ยุคธรรมาภิบาล (Good Governance) พ.ศ. 2543 การบริหารจัดการภาครัฐ มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล หลักความรับผิดชอบ และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน การทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายกับภาคส่วนต่าง ๆ ทำให้ประชาชนได้เข้ามามี บทบาทในการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่รับรู้ ร่วมแสดง ความเห็น ร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจ ร่วมในการติดตามตรวจสอบ และร่วมรับผลประโยชน์ มากยิ่งขึ้น

4. ยุคการบริหารการปกครองแบบมีส่วนร่วม พ.ศ. 2550 รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหลักสำคัญ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของ ประชาชนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการปกครองและ ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรม มีการระบุชัดเจนถึงการกำหนดให้มีการจัดระบบ บริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีอำนาจ ขอบเขต และความ รับผิดชอบชัดเจน เหมาะแก่การพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังมีการจัดระบบราชการและงาน

ของรัฐอย่างอื่นเพื่อให้การจัดทำและการบริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่เปลี่ยนการบริหารระบบปิด มาเป็นการบริหารระบบเปิด

ดังนั้น การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้บริหารรับฟังและเรียนรู้ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ มีกระบวนการศึกษาข้อร้องเรียน ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้รับบริการหรือประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภาครัฐ สามารถช่วยรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผนงานโครงการ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถ ติดตามตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติราชการของทุกหน่วยงานได้ และการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมได้มีหน่วยงานภาครัฐได้ให้ความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารราชการ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เน้นการปฏิบัติงานที่ให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในลักษณะหุ้นส่วนที่ครอบคลุมตั้งแต่ริเริ่มดำเนินงาน จัดทำงบประมาณ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ติดตามตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงาน จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารราชการเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2557)

พัชรี สีโรรส ได้ให้ความหมายและบทความเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) เป็นแนวคิดที่มีการพูดถึงกันมากในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมา และได้ถูกนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานของภาครัฐ ตลอดจนบทบาทของภาคประชาสังคม ในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม บางปัญหาของประชาชนไม่สามารถรอเพื่อให้รัฐเข้ามาแก้ไข จึงจำเป็นต้องหาวิธีเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนเอง (พัชรี สีโรรส, 2552)

ลักษณะการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน รวมทั้งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และ ประชาชน เข้ามาร่วมดำเนินงานของส่วนราชการโดยภาครัฐจะต้องเปิดกว้างและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภาครัฐ ในลักษณะ ดังนี้ 1) หน่วยงานมีการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีการทำงานกับภาคประชาชน 2) มีกระบวนการสานเสวนา (Deliberative Process) เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทโดยตรงผ่าน กระบวนการสานเสวนาให้เหตุผล ในประเด็นปัญหาขณะนั้น 3) มีการสร้างกลไกการติดต่อประสานงาน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับภาคประชาชน 4) ต้องมีกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ภาคประชาชน (Citizen Empowerment) ได้แก่ เพิ่มความรู้/เพิ่มศักยภาพในการถกเถียง และการหาทางออกของ

ปัญหา 5) ต้องมีการปรับเปลี่ยนเชิงสถาบัน (Institutionnel Change) กล่าวคือ 5.1) สร้างกฎ กติกาการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ รัฐ เอกชน ประชาชน 5.2) การสร้างกลไกการทำงานเพื่อประสานงาน แลกเปลี่ยนข้อมูล 5.3) ข้อตกลงในการแบ่งงาน 5.4) การลงโทษ (Sanctions) ถ้าไม่ทำตามกฎ กติกา เช่น ลดความช่วยเหลือ 5.5) การขยายผลการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2557)

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม มีการสนับสนุนทุกภาคส่วนในการบริหารงาน ภาครัฐในรูปแบบการบริหารราชการแนวใหม่สำหรับสังคมไทย โดยจะต้องมีกระบวนการสร้าง ศักยภาพการมีส่วนร่วมของส่วนราชการออกไปสู่ประชาชน โดยมีการกำหนดหลักการและ นโยบายที่ชัดเจน สำหรับการบริหารราชการในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับ ประเทศ จังหวัด และ ท้องถิ่น ให้เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ควรมีการพัฒนาและสร้าง ความรู้ ความเข้าใจ ระดับต่าง ๆ อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง คือ 1) ในการบริหารราชการ ส่วนกลาง และภูมิภาค การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม อาจมีตัวแทนจากภาคที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ เข้ามาร่วมกับภาคประชาชน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ในขณะที่ระดับ ท้องถิ่น มักเป็นการทำงานระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนระดับล่าง 2) การทำงานจะมี ลักษณะการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จะมีการแบ่งงานตาม ความถนัด ความสามารถ และศักยภาพของแต่ละภาค เป้าหมายเพื่อร่วมกันในการแก้ไขปัญหา อย่างยั่งยืน

แนวคิดการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Sustainable Environmental Management)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539 มีแนวทางการ พัฒนาเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดสภาพความเสื่อมโทรม ของคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในภาวะวิกฤติ เนื่องจากปัญหาของการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสะสมมานานและยังไม่มีมาตรการแก้ไขได้ทันกับปัญหาที่ เกิดขึ้น ภาครัฐควรพิจารณาแนวทางการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และ ในอนาคตให้ไปสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่าง ยั่งยืน ภาครัฐจะต้องดำเนินการตามแนวทางการของกฎหมาย เพื่อใช้บังคับในการจัดการ สิ่งแวดล้อม ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 ซึ่งรองรับคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยมีหน่วยงานดำเนินการได้แก่ สำนักงาน คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรธรณี และ กรมประมง เป็นต้น แต่บางครั้งอาจไม่สอดคล้องกันกับปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติและ หน่วยงานที่กำกับดูแลไม่มีอำนาจสั่งการใด ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทำได้แต่

เพียงการประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น จึงทำให้กฎหมายขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ไม่ครอบคลุมไปถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกด้าน ต่อมา มีการปรับปรุงกฎหมายใหม่ออกมาบังคับใช้ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติป่าสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เป็นต้น ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับต่างก็มีความมุ่งหมายของการจัดการสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นั้น ให้ความสำคัญกับประชาชนและองค์กรเอกชนในการมีส่วนร่วมส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงยังให้อำนาจแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไข รักษา หรือเหตุภัยอันตรายจากภาวะมลพิษ เช่น การเสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535)

นอกจากนี้ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย และแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม ดังนี้

เกษม จันทรแก้ว ให้ความหมายของการจัดการ (Management) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ดังนี้ การจัดการ (Management) หมายถึง การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งด้านการจัดหา การเก็บรักษา การซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัดและการสงวนรักษาเพื่อให้กิจกรรมที่ดำเนินการนั้นสามารถให้ผลยั่งยืนต่อมวลมนุษยชาติและธรรมชาติ โดยหลักการแล้ว “การจัดการ” จะต้องมีความหมายของการดำเนินงาน ขบวนการ และขั้นตอน รวมทั้งจุดประสงค์ในการดำเนินงานที่ชัดเจนแน่นอน (เกษม จันทรแก้ว, 2545)

ธรรมจรรย์ ตัญญอธำรง สรุปความหมายจากทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ ได้ว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมจะเป็นอันหนึ่งอันใดได้จากข้อความต่อไปนี้ 1) การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นเหมือนกับการอนุรักษ์แต่ต่างกันที่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นเป็นเหมือนทฤษฎีและหลักการ ไม่ได้มีแผนงานปฏิบัติส่วนคำว่าจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นคำที่มีความหมายในเชิงปฏิบัติได้ 2) การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการ มีกลไกสิ่งแวดล้อมควบคุม และมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างมีแบบแผน การจัดการสิ่งแวดล้อมจึงสามารถยอมรับได้ในทางปฏิบัติและเป็นตามหลักทางวิทยาศาสตร์ทุกประการ 3) การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นเสมือนแผนงานในการดำเนินการทางสิ่งแวดล้อม การกำหนดแผนงานต้องครอบคลุมนโยบาย มาตรการ แผนงาน 4) การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในระบบสิ่งแวดล้อมโดยต้องยึดหลักและวิธีการอนุรักษ์วิทยาซึ่งผู้ใช้ต้องตระหนักว่าต้องมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับมวลมนุษยชาติต่อไป 5) การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นแนวทางหนึ่งของนิเวศพัฒนาปฏิบัติหรือพัฒนาแบบยั่งยืน คือ การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็น

หลักที่เปิดโอกาสให้มีการใช้ทรัพยากรได้แต่ต้องไม่ให้คุณค่าทางนิเวศวิทยาสูญเสียไป

6) การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นหลักการและแผนปฏิบัติให้ผู้บริหารใช้ดำเนินงานตั้งแต่เริ่มโครงการและดำเนินโครงการ เพราะว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมมีกลไกที่กำกับกระบวนการและแผนงานการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม นักบริหารสามารถจะทราบแนวคิดและแนวดำเนินงานอย่างมีขั้นตอนดังกล่าวก่อนจึงนำไปตัดสินใจ (ธรรมจรรย์ ตูลยธำรง, 2546)

โสภารัตน์ จารุสมบัติ ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่มนุษย์ได้นำมาใช้ในการดำรงชีวิต และแสวงหาความสะดวกสบาย ส่งผลให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และปัญหามลพิษตามมา เนื่องจากมีปรากฏการณ์ที่เป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม และก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต และทรัพย์สินจำนวนมาก (โสภารัตน์ จารุสมบัติ, 2546)

เทเวศ อร่ามเรือง ได้ให้คำจำกัดความของการจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินงานต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการจัดหา การเก็บรักษา การซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัด และการสงวนรักษา เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น สามารถเอื้ออำนวยประโยชน์แก่มวลมนุษย์ได้ใช้ตลอดไป อย่างไม่ขาดแคลน หรือมีปัญหาใด ๆ โดยยึด หลักการอนุรักษ์ด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด ประหยัด และก่อให้เกิดผลเสีย ต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ (เทเวศ อร่ามเรือง, 2551)

แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) มีการให้คำนิยามแตกต่างกันออกไปตามความหมายของประเทศต่าง ๆ และได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะดังนี้

คณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development [WCED] หรือที่เรียกว่าคณะกรรมการบรันท์แลนด์ (Brundtland Commission, 1987) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่สนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถของคนรุ่นต่อมาที่จะต้องสนองความต้องการของพวกเขา ทั้งนี้การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องทำให้คุณภาพประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ขึ้นมีระบบสังคม ที่เป็นสังคมธรรมรัฐ มีระบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนรู้จักการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นฐานในการผลิตนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ ได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เป็นการพัฒนาที่ต้องการจัดการทรัพยากรทั้งธรรมชาติและมนุษย์ รวมทั้งทรัพยากรการเงินและวัสดุทั้งปวง ให้เป็นไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดความมั่งคั่งและอยู่ดีกินดี โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อส่งวนไว้สำหรับคนรุ่น หลังและการที่บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน จะเกิดความสุขของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้นั้นจะต้องพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพในการจัดการพัฒนา (ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์, 2543)

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวไว้คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนคือ การพัฒนาที่ดูภาพครบทั้ง 3 ด้าน คือ ชีวิตมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหลักที่สำคัญเพื่อประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่ ลดการเบียดเบียนกัน และเกื้อกูลต่อกันให้มากขึ้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2549)

ประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เป็นการพัฒนาในลักษณะแบบบูรณาการที่เป็นองค์รวม แม้ว่าจะอยู่ในบริบทที่หลากหลายบนความแตกต่างทางเศรษฐกิจที่ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการ แข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรของตนเองบนพื้นฐานของศักยภาพและทรัพยากรที่มีขีดจำกัดทุกด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความสุขสมบูรณ์อย่างยั่งยืนตลอดไป (ประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์, 2546)

Yomi, N. กล่าวคือ ความยั่งยืนเป็นความตึงเครียดเชิงนิเวศวิทยาร่วมกับนโยบายเศรษฐกิจ นั่นคือ ความเจริญเติบโตและการกินดีอยู่ดีของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งส่งเสริมสนับสนุนระบบการดำรงชีวิตของมนุษย์และสังคมที่ยั่งยืน ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและระบบส่งเสริมสนับสนุนชีวิตได้รับการดูแลรักษาไว้ (Yomi, N., 1991)

แนวคิดทฤษฎีทั้งหมดที่กล่าวมา เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อม ต้องประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน เนื่องจาก ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน โดยมีหน่วยงานภาครัฐเป็นหลักของการอำนวยความสะดวกให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้มีโอกาสเข้ามาทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนจะต้องเริ่มตั้งแต่ มีการวางแผนร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกัน และประเมินผลร่วมกัน เพื่อหาแนวทางของการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน หลักของการทำงานร่วมกันยังเป็นการระดมทรัพยากร ระดมความคิดเห็นจากผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญที่หลากหลาย พร้อมกับข้อเสนอแนะที่จะทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ นำไปสู่เป้าหมายของการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ร่วมกัน ประการสำคัญปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้เพียงลำพังหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เมื่อเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง จึงจำเป็นที่จะต้องให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน

ร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนไปพร้อมกับการพัฒนาประเทศ ภาควิชาอุตสาหกรรมการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น แนวคิดการทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จึงเป็นแนวคิดที่สามารถจะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน โดยใช้หลักของการทำงานร่วมกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

สรุป

การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ทุกภาคส่วน มีการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ทุกคนจะต้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน และตระหนักในการอนุรักษ์ พื้นฟูสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีภาคอุตสาหกรรมอยู่ร่วมกับชุมชน โดยภาคอุตสาหกรรมต้องมีการบริหารจัดการการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้จ่าย หรือหากมีการละเมิดหรือทำลายสิ่งแวดล้อมจากโครงการของภาครัฐที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อประชาชน ประชาชนสามารถที่จะมีสิทธิฟ้องร้องคดีต่อ ภาคเอกชน หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ การจัดการสิ่งแวดล้อมจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม **ข้อเสนอแนะ** การทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จะต้องมีการทำงานหลักของการทำงานร่วมกันให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม และในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต้องมีหน่วยงานหลักที่คอยอำนวยความสะดวกของการทำงานร่วมกัน มีความพึงพอใจในวัตถุประสงค์ของแต่ละภาคส่วน มีเป้าหมายเดียวกัน และทุกภาคส่วนได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ฉะนั้น หลักการทำงานร่วมกันจะเป็นทางเลือกให้ หน่วยงานภาครัฐใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ทั้งนี้ต้องดูความเหมาะสมของพื้นที่ที่เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อจะได้นำหลักของการทำงานร่วมกันมาใช้ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การตรากฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมต้องมีความชัดเจน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเข้ามาเสนอแนะแนวทางของการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้เป็นการแก้ไขปัญหาตรงกับความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีความเหมาะสมกับที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อม การเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมสามารถที่จะลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นกับทุกฝ่ายอย่างที่ไม่เข้าใจกัน เพื่อเป็นการลดความขัดแย้ง หน่วยงานหลักจะต้องอำนวยความสะดวกให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ สร้างกลไกของการมีส่วนร่วมใน

การจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น ให้รางวัลกับผู้ที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู สิ่งแวดล้อม หรือให้รางวัลสำหรับผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมที่สามารถลดมลพิษ ใช้เครื่องจักรในการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จะทำให้ผู้ที่มีส่วนช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อมมีกำลังใจพร้อมที่จะร่วมมือกับทุกภาคส่วนอย่างเต็มที่ เมื่อกระบวนการของการทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ จะทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งแวดล้อมพร้อมที่จะดำเนินการร่วมกันป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักของการทำงานร่วมกัน ต้องมีความชัดเจน มีความเสมอภาคของการทำงานร่วมกัน ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่จะสามารถทำให้เกิดการบูรณาการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ดังแนวคิดที่เสนอแนะ คือ แนวคิดการทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- เกษม จันทรแก้ว. (2545). การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยสิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เทเวศ อร่ามเรือง. (2551). การนำนโยบายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติของเทศบาลเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559). (2554). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 128 ตอนพิเศษ 152 ง. หน้า 2-183 (14 ธันวาคม 2554).
- โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2546). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์. (2543). การพัฒนารูปแบบการศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. ใน คุชกุณิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรรมจรรย์ ตูลยธารง. (2546). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา เทศบาลภายในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน). (2562). ประวัติการสำรวจปิโตรเลียมในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 30 ตุลาคม 2562 จาก <https://www2.pttep.com/Energyliteracy/PTTEP/issue.aspx?id=22>
- ประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์. (2546). การพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องอยู่บนพื้นฐานทรัพยากรของตนเอง. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 40(2), 9-13.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2549). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พัชรี สีโรรส. (2552). ร่วมด้วยช่วยกันในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ในรัฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ 60 ปี/รัฐศาสตร์ 30 ปี (เล่ม 3). ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรัณยพงศ์ เทียงธรรม. (2554). Collaborative Marketing (Marketeer/03/49). เรียกใช้เมื่อ 10 กันยายน 2562 จาก http://marketeer.co.th/inside_detail.php?inside_id=4040
- สาวิตร โพธิวิหก และสมเจตน์ เตรศุภ. (2526). ชายฝั่งทะเลตะวันออก: โอกาสใหม่สำหรับอุตสาหกรรม. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 20(3), 11-16.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2535). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2557). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- Brundtland Commission. (1987). Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development". Retrieved October 20, 2019, from <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>
- Sounder, W. E. (1993). Getting together: A State - of - the Art Review of the Challenges and Reward of Consortia. International Journal of Technology Management, 8(6/7/8), 784-801.
- Yomi, N. (1991). Environmental education for sustainable development: Synthesis of worldenvironment day. Glasgow, Scotland: Jordan hill College.